

De hoop die in ons is

Voorganger: Ds. Heleen Weimar
Regenboogkerk Hilversum

Schriftlezing Oude Testament: Jesaja 25: 6-9

Tweede Schriftlezing: Mattheüs 12: 15b-21

Schriftlezing Evangelie: Romeinen 8: 18-25

Inleiding

De eerste serie lezingen over de vruchten van de Geest loopt vandaag uit op de hoop, die glanzende vrucht die wij ontvangen en door mogen geven. Wat mogen wij hopen voor onszelf, voor onze geliefde doden en voor de generaties na ons? En waar is deze hoop op gegrond?

Prediking

Gemeente van Jezus Christus,

Vorige week ging het hier in de kerk over goedheid als vrucht van de Geest. We lazen in het boek Sirach over God die goed is en zijn schepselen kent en die de goedheid van een mens koestert als zijn oogappel (Sirach 17,21-22). Aan het eind van de lezing zat een mooi bruggetje naar het thema van vandaag, hoop:

Wie berouw heeft, geeft God een nieuwe kans,
wie de hoop verliest, moedigt God aan.

In dat bruggetje wordt iets wezenlijks gezegd, namelijk: hoop is iets wat je krijgt. Je kunt het niet maken, of pakken of verzamelen, zoals je moed kunt verzamelen, of vrede kunt stichten of geduld kunt opbrengen. Hoop is iets wat je krijgt. Hoop begint met kleine zaadjes die ons toevallen, pitjes die de vogel Geest laat vallen op de bodem van ons hart, en die kunnen uitgroeien tot een glanzende vrucht.

Dat vallen van die pitjes, dat noemen we inspiratie en dat kan steeds opnieuw gebeuren. We kunnen alle hoop verliezen, we kunnen wanhopen aan alles, we kunnen ons hopeloos verloren voelen, maar hopelijk wordt er dan opnieuw hoop gezaaid in ons leven. Hopelijk doen we dan nieuwe sprankjes hoop op (om een andere beeldspraak te gebruiken), die kunnen opvlammen tot een groot vuur.

Hoop is volgens Van Dale 'de wensende verwachting dat iets goeds, dat nog onzeker is en in de toekomst ligt, werkelijkheid zal worden.

Wat is dat goede, dat nog in de toekomst ligt? Heel de Bijbel door zien we daar voorbeelden van. Het zijn geen beschrijvingen, want dat kan nog niet. We hebben er nog geen kennis van waar we op hopen, het ligt nog in de toekomst. Niet door middel van exacte beschrijvingen, maar in beeldtaal, beeldspraak, wordt in de bijbel dat goede waar mensen op hopen geschetst. Beeldspraak is de taal van de hoop.

In de tekst van Jesaja die we lazen is het goede dat in de toekomst ligt het einde van alle tweespalt en uitsluiting en oorlog en verkettering, het einde ook van de dood en het verdriet die daar het gevolg van zijn. Dat was de vurige hoop in de tijd waarin Jesaja optrad, en dat is nog steeds onze hoop tot op de dag van vandaag.

Die hoop wordt uitgedrukt in het beeld van een overvloedig feestmaal waar echt iedereen welkom is en waar God zelf de gastheer is die alle volken heeft uitgenodigd. Iedereen voelt zich welkom en thuis en veilig. Iedereen voelt zich onthaald en getroost.

In het gedeelte van Matteüs dat gelezen werd, is er iets bijzonders aan de hand. De evangelist Matteüs citeert daar een profeet, opnieuw de profeet Jesaja. Het goede in de toekomst waarvan hier sprake is, is de komst van iemand die met gezag recht zal spreken over al het onrecht dat er gebeurt, niet met macht en geweld, maar op een heel zachtaardige en zachtmoedige manier. Heel omzichtig zal deze figuur die komen zal omgaan met de meest kwetsbaren die er zijn of het meest kwetsbare wat er is. Opnieuw in beeldspraak:

‘Het geknakte riet breekt Hij niet af
noch dooft Hij de kwijnende vlam...
Op zijn naam zullen alle volken hopen.’

Het bijzondere van dit citaat is, dat volgens Matteüs dit goede in de toekomst werkelijkheid is geworden, met de komst van Jezus in de wereld. En toch gaat het hopen door, toch blijft onze hoop op Jezus gevestigd. Wij blijven hopen op de komst van deze zachtmoedige dienaar van God, ieder jaar opnieuw met Advent en iedere keer wanneer we de Maaltijd van de Heer met elkaar vieren en bidden: ‘Maranatha!’ (kom Heer Jezus).

Gaat het in de teksten uit Jesaja en Matteüs over de hoop van alle volken, in het stukje uit Paulus brief aan de gemeente in Rome, dat we lazen, gaat het over de hoop van heel de schepping – heel de schepping die lijdt aan de zinloosheid en vergankelijkheid van het bestaan. Wat is voor heel de schepping het goede waarnaar reikhalzend uitgekeken wordt? Paulus gebruikt woorden als vrijheid en luister van de kinderen van God en heeft het over verlossing van het sterfelijk bestaan. Het is zoekend formuleren wat hij doet. Hij kan er geen duidelijke voorstelling van maken, geen exacte beschrijving geven van datgene waarop wordt gehoopt. Zoals hij zelf al schrijft:

‘Als we nu al zouden zien waarop we hopen, zou het geen hoop meer zijn.
Wie hoopt er nog op wat hij al kan zien?
Maar als we hopen op wat we nog niet zien, blijven we in afwachting daarvan volharden.
En bovendien komt de Geest van God onze zwakheid te hulp...’

Dit zoekende formuleren van Paulus is in het lied dat we zongen in aansluiting op de brieflezing door de dichter Jan Willem Schulte Nordholt heel treffend omgezet in de taal van de hoop, in beelden van hoop. Hij schrijft:

Wij keren allen tot U weer,
bemide Heer en grote God.
Hoe liefelijk is dan ons lot,

als alles nieuw wordt voor ons oog,
de hemel hoog, de aarde wijd
glansen van onvergankelijkheid,

als in het vorstelijk licht
voor uw gezicht wij blinkend staan
met witte waarheid aangedaan.

Hoop is aan de ene kant dus best wel vaag, oningevuld, stamelend uitgesproken, zoekend verwoord, alleen in beelden te vatten.

Maar anderzijds is hoop enorm sterk, het is een levenskracht, van vitaal belang. Hoop doet leven!

Niet alleen geeft hoop aan mensen veerkracht, de hoop is zelf ook heel veerkrachtig.

Je kunt hopen, vurig hopen dat iemand die jou lief is beter zal worden – en wanneer dat niet gebeurt, wanneer de hoop onverhoopt geen werkelijkheid wordt, toch hoop houden. Hoop houden dat het op een andere manier toch goed zal komen.

We konden hopen, vurig hopen op een stevige uitkomst van de klimaatop bijvoorbeeld. En nu dat niet bereikt is, nu het tegenviel, kunnen we toch hoop houden – dat er langs andere wegen verandering ten goede zal komen. De hoop is hopeloos veerkrachtig.

Bovendien behoort de hoop tot die bijzondere waarden die niet minder worden als je ze deelt, maar juist meer. Gedeelde smart is halve smart, gedeelde hoop is dubbele hoop.

Laten we daarom elkaar helpen om hoop te houden en te koesteren,

voor onszelf,

voor de generaties na ons

en voor onze geliefde doden

die wij vandaag gedenken.

Amen.